

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobkyně: **Y. K.**, zast. Mgr. Umarem Switatem, advokátem, se sídlem Dědinova 2011/19, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 1. 2019, č. j. OAM-360/ZA-ZA11-LE26-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 3. 6. 2021, č. j. 32 Az 7/2019 – 94,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e o d m í t á** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 8. 1. 2019, č. j. OAM-360/ZA-ZA11-LE26-2018, neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 3. 6. 2021, č. j. 32 Az 7/2019 - 94, zamítl žalobu proti tomuto rozhodnutí žalovaného, neboť dospěl k závěru, že žalobkyně neuvedla žádné azylově relevantní důvody. Žalovaný přitom neměl povinnost hodnotit jiné skutečnosti než ty, které žalobkyně uvedla, či za ni azylově relevantní důvody dokonce domýšlet. Podklady, z nichž žalovaný při posouzení věci vycházel, krajský soud považoval za dostatečné pro spolehlivé zjištění skutkového stavu. S obsahem těchto podkladů se žalobkyně seznámila, přičemž nenavrhla jejich doplnění.

[3] Proti rozsudku krajského soudu podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včasnou blanketní kasační stížnost. V jejím doplnění učiněném v měsíční lhůtě stanovené ve výzvě soudu namítla, že žalovaný ani krajský soud nezjistili přesně a úplně stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a při svém rozhodování vycházeli z neúplných, neaktuálních a nerelevantních podkladů.

[4] Podle stěžovatelky je politická a humanitární situace v Alžírsku dlouhodobě neuspokojivá. Bezpečnostní aparát země není schopen zajistit bezpečnost stěžovatelky, která měla v minulosti vážné problémy související s chováním místních obyvatel kvůli jejímu menšinovému náboženskému vyznání. Alžírsko sice v současné době není ve válečném stavu, nicméně situace je nestabilní a probíhá zde řada místních ozbrojených konfliktů zájmových a náboženských skupin, což vláda není schopná řešit. Stěžovatelka nemá v zemi původu možnost svobodně a veřejně uplatňovat své náboženské postoje ani politické názory.

[5] Správní orgán ani krajský soud podle stěžovatelky neshromáždily aktuální poznatky o zemi původu. Zprávy, na které je poukazováno, nejsou aktuální a nepopisují současný stav. Žalovaný ani krajský soud si neopatřili aktuální zprávy nezávislých mezinárodních organizací o vývoji politické situace v rozhodné době a postojích státní moci k otázkám rasovým, náboženským a dodržování lidských práv. Stěžovatelka trvá na tom, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany uvedla závažné skutečnosti a okolnosti, které odůvodňují udělení mezinárodní ochrany. Stěžovatelka žije v České republice mnoho let, na jejím území se asimilovala, integrovala a přetrhala vazby k zemi původu. Skutková podstata, z níž správní orgán vycházel v žalobou napadeném rozhodnutí, byla tak v rozporu se spisy.

[6] Stěžovatelka se důvodně obává o své psychické zdraví i o svůj život. V zemi původu se nesmí sama pohybovat na veřejnosti, nesmí chodit na nákupy a je nucena proti své vůli nosit šátek, což se neslučuje s jejím náboženským přesvědčením. Je jí 60 let, je ženou v domácnosti, stará se o manžela, kterému je 67 let, pečuje o vnoučata a její schopnosti a síly bránit se agresivnímu, urážlivému a nenávistnému jednání místních obyvatel jsou velmi omezeny. Manžel stěžovatelky je odkázán na pomoc rodinných příslušníků, zejména synů, kteří žijí i v České republice. Stěžovatelka ani její manžel se nemají kam vrátit, neboť v Alžírsku nikoho nemají. Stěžovatelka se obává náboženského pronásledování, krutého a nelidského zacházení, šikany a bití, které jí hrozí v zemi původu neboť evropský způsob života a její náboženské postoje jsou pro místní obyvatele neakceptovatelné. Stěžovatelce v zemi původu hrozí vážná újma na zdraví, ohrožení života a lidské důstojnosti. Je psychicky na dně, samotné pomýšlení na návrat a nepřátelské projevy tamních obyvatel, které v minulosti a společně se svým manželem prožili, její psychický stav zhoršují. Stěžovatelka nemá schopnost jednat s místními orgány, cítí se bezradná a uvědomuje si, že případná pomoc ze strany státních orgánů by byla pouze formální, neboť nenávist místních obyvatel vůči její osobě i vůči manželovi je nepřekonatelná.

[7] Stěžovatelka se domnívá, že splňuje přinejmenším podmínky pro udělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany. Přeje si žít v bezpečí u své rodiny, která žije na území České republiky, kde bude mít možnost svobodně praktikovat své náboženské vyznání. Humanitární situace v Alžírsku vyplývá ze situace politické a ekonomické. Správní orgán však k dlouhodobě nestabilní bezpečnostní ani náboženské situaci v zemi původu nepřihlédl, ani nezohlednil důvody, pro které se stěžovatelka do země původu nemůže vrátit.

[8] Žalovaný podle stěžovatelky nesprávně hodnotil hrozbu nežádoucího důsledku návratu do země původu. Ta je dána tehdy, pokud je tento důsledek v obdobných případech žadatele o mezinárodní ochranu nikoli ojedinělý. Žalovaný však v případě stěžovatelky požíadoval důkazy spíše o tom, že stěžovatelka bude v zemi původu

pokračování

pronásledována, nikoliv o tom, zda takové pronásledování stěžovatelce hrozí. Po stěžovatelce přitom nelze rozumně požadovat, aby jednoznačně prokázala, že po návratu do země bude perzekuována, psychicky týrána či pronásledována.

[9] Stěžovatelka dále namítá nesprávné posouzení důvodů pro udělení humanitárního azylu. Její psychické potíže související s hrozbou příkoří v případě návratu do země původu nejsou pouze subjektivní. Stěžovatelka užívá léky na její psychický stav. Léčba psychického stavu je v zemi původu nereálná z důvodu nedostatku léků a financí a v případě návratu lze reálně očekávat zhoršení zdravotního stavu.

[10] S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatelka navrhla zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

[11] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se ztotožňuje s rozsudkem krajského soudu, a navrhl odmítnutí, případně zamítnutí kasační stížnosti. Poukázal přitom na skutečnost, že Alžírsko je zařazeno na seznamu bezpečných zemí, přičemž žádný ozbrojený konflikt na jeho území neprobíhá. Stěžovatelka přitom ve své žádosti neuvedla žádné skutečnosti, které by odůvodňovaly přiznání humanitárního azylu, a její zdravotní stav není život ohrožující. Stěžovatelka navíc o azyl požádala účelově z důvodu legalizace pobytu na území České republiky.

[12] V replice k vyjádření žalovaného stěžovatelka zopakovala svoji námitku neaktuálnosti a neúplnosti podkladů a navrhla, aby si soud vyžádal zprávy nezávislých organizací, jako např. Amnesty International či Human Rights Watch. Rovněž poukázala na usnesení Evropského parlamentu 2019/2927 (RSP) ze dne 28. 11. 2019, které obsahuje výčet porušování lidských práv v Alžírsku.

II. Posouzení kasační stížnosti

[13] Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal podmínky pro řízení o kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přípustná, a stěžovatel je zastoupen advokátem. (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[14] Před zahájením meritorního přezkumu věci se však Nejvyšší správní soud musel zabývat otázkou přijatelnosti kasační stížnosti. Podle § 104a odst. 1 s. ř. s. Nejvyšší správní soud odmítne kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (což je také nyní projednávaná věc), pro nepřijatelnost, pokud tato kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

[15] Vymezením institutu nepřijatelnosti a výkladem konceptu přesahu vlastních zájmů stěžovatele se Nejvyšší správní soud podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní

judikaturou řešeny rozdílně, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[16] K otázce požadavků na rozsah a vlastnosti podkladů pro rozhodování se Nejvyšší správní soud vyjádřil již např. v rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81, v němž uvedl, že „*informace o zemi původu použité ve věci mezinárodní ochrany musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné.*“ Tyto podmínky žalovaný v projednávané věci splnil. Použité zprávy pocházejí z období května roku 2017 až června roku 2018. V době vydání rozhodnutí žalovaného tedy většina z nich byla stará přibližně jeden rok. Stěžovatelka přitom netvrdila, že by se v době od vydání zpráv do vydání rozhodnutí situace v Alžírsku nějak výrazně změnila, přičemž nic takového není známo ani Nejvyššímu správnímu soudu z jeho rozhodovací činnosti. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka během řízení o udělení mezinárodní ochrany ani nepožadovala doplnění podkladů, přestože již v jeho průběhu byla zastoupena advokátem, nelze považovat postup žalovaného vycházející z uvedených informací o zemi původu stěžovatelky za nesprávný.

[17] Na tomto závěru nic nemění ani odkaz stěžovatelky na usnesení Evropského parlamentu 2019/2927 (RSP) ze dne 28. 11. 2019. Toto usnesení totiž nepředstavuje řádné hodnocení situace na území Alžírsku, nýbrž pouze politické vyjádření Evropského parlamentu. Především však v něm popsané skutečnosti nevypovídají o pronásledování politicky neaktivních obyvatel země. Skutečnosti popsané v usnesení totiž svědčí zejména o tom, že v zemi delší dobu probíhají pokojné demonstrace vedené zejména opozičním hnutím Hirák, přičemž někteří z demonstrujících jsou v důsledku této své činnosti nespravedlivě stíháni, či dokonce vězněni. Usnesení se rovněž zmiňuje o administrativních překážkách existujících při uplatňování shromažďovacího práva a práva na svobodu náboženského vyznání. Ani z tohoto usnesení však nevyplývá, že by se represe dotýkaly běžných Alžířanů, kteří se neúčastní protivládních demonstrací. I z rozsahu uvedených represí přitom vyplývá, že se týkají pouze desítek představitelů a členů opozičního hnutí, přičemž některé z nich dokonce i alžírské soudy příslušných politicky motivovaných obvinění (např. obvinění z narušení územní celistvosti za mávání berberskou vlajkou na demonstracích) zprostily. Ani skutečnosti uvedené v předmětném usnesení tak nepředstavují natolik závažná zjištění, která by měla správní soud v souladu se zásadou *non-refoulement* vést ke zrušení žalobou napadeného rozhodnutí, přestože k nim došlo až po jeho vydání.

[18] Nejvyšší správní soud se neztotožnil ani s námitkou nesprávného věcného posouzení stěžovatelčiných obav z pronásledování. Jak Nejvyšší správní soud uvedl již v rozsudku ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58, „*v režimu zákona o azylu [je] důkazní břemeno rozděleno mezi žadatele a stát tím způsobem, že stát je zodpovědný za náležité zjištění realit o zemi původu, ale žadatel musí unést důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně*

pokračování

jeho osoby.“ Stěžovatelka však v projednávané věci žádné azylově relevantní důvody neuvedla. Ve své žádosti o udělení o mezinárodní ochrany zmínila pouze, že se jí v České republice líbí a má zde děti. Při pohovoru pak uvedla, že se na ni lidé z její vesnice špatně dívali a pomlouvali ji a že musela být zahalená šátkem, aby se na ni špatně nedívali. V žalobě pak v tomto směru jen dodala, že má obavy ze šikany ze strany místních obyvatel. Tyto skutečnosti však nelze považovat za pronásledování ani hrozbu jiné závažné újmy ve smyslu zákona o azylu, neboť se vztahují výlučně k přístupu soukromých osob ke stěžovatelce, nikoliv k perzekuci ze strany státních orgánů. Jak přitom uvedl Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 30. 6. 2005, č. j. 4 Azs 440/2004 - 53, *„potíže se soukromými osobami v domovském státě, spočívající např. ve vyhrožování, vydírání apod. nelze považovat bez dalšího za důvody pro udělení azylu. Za pronásledování se považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak, nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.*“ Negativní projevy ze strany těchto soukromých osob (obyvatel stěžovatelčiny vesnice) tak, jak je stěžovatelka popsala, přitom uvedené úrovně závažnosti nedosahují. Skutečnost, že sousedé stěžovatelky se na ni špatně dívají a nechtějí s ní udržovat sociální kontakty, rozhodně nelze považovat za pronásledování. Ani sama stěžovatelka neuvedla, že by na ni její sousedé vyvíjeli nějaký přímý (psychický či fyzický) nátlak, nýbrž že sama přizpůsobovala chování tomu, co od ní podle jejího mínění okolí očekávalo. Závěr žalovaného o tom, že v těchto skutečnostech nelze spatřovat azylově relevantní důvody, tedy považuje Nejvyšší správní soud za správný.

[19] Totéž platí i pro kasační stížnosti tvrzené pronásledování z náboženských důvodů. V žádosti o udělení mezinárodní ochrany stěžovatelka uvedla, že je bez vyznání. Při pohovoru se pak ke svému náboženskému vyznání nevyjadřovala, pouze uvedla, že jejímu manželovi lidé z vesnice říkali, že se v jejich domácnosti všichni modlí. V žalobě pak stěžovatelka uvedla, že věří ve společného Boha pro všechny a že je kvůli jejich příjmení okolí považuje za křesťany. Teprve až v kasační stížnosti stěžovatelka uvedla, že je křesťanka a že nemá v zemi původu možnost svobodně a veřejně uplatňovat své náboženské postoje. Vzhledem k tomu, že se stěžovatelka o svém náboženském vyznání a s ním souvisejícím pronásledování nezmínila, nelze žalovanému vytýkat, že tuto skutečnost dostatečně nezohlednil. Stěžovatelka měla dostatek času a prostoru na to, aby uvedla všechny relevantní skutečnosti. Jelikož i v době řízení před žalovaným byla zastoupena advokátem, nelze její tvrzení uplatněná až v žalobě (či dokonce až v kasační stížnosti) považovat za včasná, případně za věrohodná.

[20] Pokud stěžovatelka zpochybňuje neudělení humanitárního azylu s odkazem na svoji osobní a rodinnou situaci (tedy na skutečnost, že její synové žijí na území České republiky a ona si zde již zvykla a návrat do Alžírsko by pro ni byl velmi obtížný), uvádí k tomu Nejvyšší správní soud, že v judikatuře lze v podstatě vysledovat tři základní okruhy situací, kdy by nucené opuštění hostitelské země mohlo představovat porušení práva na soukromý či rodinný život natolik zásadní povahy, že by mohlo odůvodňovat udělení humanitárního azylu. Bude tomu tak 1) je-li žadatel o azyl vážně nemocen, přičemž v zemi původu by se mu nedostalo potřebné péče (např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 10. 2009, č. j. 6 Azs 34/2009 - 89), 2) je-li zásadním způsobem odkázán na péči jiné osoby nebo sám o jinou osobu pečuje, přičemž tato je na jeho péči významně závislá (např.

rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2015, č. j. 3 Azs 256/2014 - 27), 3) strávil-li žadatel na území hostitelského státu výraznou část svého dětství a má v něm vybudovány sociální vazby, zatímco v zemi původu nikdy žádné významné vazby neměl (např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 28. 7. 2020 ve věci č. 25402/14, *Pormes proti Nizozemsku*). Přestože výše uvedený výčet není (a z povahy institutu humanitárního azylu nemůže být) úplný, umožňuje přinejmenším částečné srovnávání různých situací žadatelů o azyl.

[21] Důvody, o které stěžovatelka svůj nárok na humanitární azyl opírá, přitom její závažností výše uvedených kritérií nedosahují. Jak správně uvedl žalovaný, skutečnost, že stěžovatelka je na území České republiky déle než šest let, má zde vytvořeny rodinné vazby, a proto chce na jejím území zůstat, není důvodem pro udělení azylu. Jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 24. 2. 2005, č. j. 7 Azs 187/2004 - 94, *„azylové řízení je prostředkem poskytnutí ochrany těm příslušníkům cizích států, kteří jsou na území státu původu vystaveni pronásledování ve smyslu tohoto zákona nebo kteří mají odůvodněný strach z takového pronásledování. Jak je patrné, zákonodárce nekonstruoval toto řízení jako prostředek k legalizaci pobytu na území České republiky či jako možnost získat zde pracovní povolení. Jestliže tedy stěžovatel žádá o legalizaci pobytu v České republice, bude se muset podrobit režimu jiného zákona, a to bez ohledu na „složitost mechanismů“, které tento upravuje.“* Stěžovatelka dále není nemohoucí, ani na ní na území České republiky není nikdo existenčně závislý, neboť oba její synové jsou zletilí a ze správního spisu nevyplývá, že by nebyli schopni se o sebe sami postarat.

[22] Zmínkou o psychických problémech stěžovatelky a skutečnosti, že na ně bere léky, se Nejvyšší správní soud nemohl zabývat, neboť to stěžovatelka uvedla poprvé až v kasační stížnosti (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Při pohovoru totiž tvrdila, že žádnými zdravotními problémy netrpí, v žalobě pak zmínila pouze své problémy s klouby.

III. Závěr a náklady řízení

[23] S ohledem na výše uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že jeho ustálená a vnitřně jednotná judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti a krajský soud se v napadeném rozsudku od této judikatury neodchyluje. Nejvyšší správní soud neshledal v posuzované věci zásadní pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky, ani žádný jiný důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Kasační stížnost tedy shledal nepřijatelnou ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. a jako takovou ji odmítl.

[24] Jelikož stěžovatelka neměla v řízení o kasační stížnosti úspěch a žalovanému nevznikly náklady přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti, Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 22. října 2021

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu